

ที่ สน ๐๐๒๓.๓/ ๗๗๗

ถึง ที่ทำการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร สำนักงานเทศบาลนครสกลนคร และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ ทุกอำเภอ

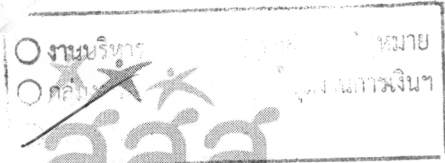
ด้วยสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว (สำนัก๔) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ประสานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีผลการประเมินจาก สมศ. รอบ๓ ในระดับที่ต้องปรับปรุงด่วนและในระดับต้องปรับปรุง

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร จึงขอให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร และเทศบาลนครสกลนคร แจ้งประชาสัมพันธ์การจัดทำโครงการดังกล่าวไปยัง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพิจารณาเข้าร่วมโครงการต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป สำหรับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ ก็ให้พิจารณาดำเนินการเช่นเดียวกัน

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
โทร. ๐-๔๒๗๑-๕๑๒๒ , ๐-๔๒๗๑-๖๔๘๒
ผู้ประสานงาน นางมลฤดี ทองหนู (๐๙๓-๔๗๙๕๐๖๔)

○ งานบริหาร
○ วิชาการ
○ งบประมาณ

สสส

sale

ที่สน..สสส.4/1606/2562

สำนักงบประมาณ	เลขที่	1086
วันที่	7 ส.ย. 2562	
เวลา		

16 พฤษภาคม 2562

เรื่อง ขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์เข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เรียน ท้องถิ่นจังหวัด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. รายละเอียดโครงการฯ จำนวน 1 ฉบับ
 2. แบบตอบรับเข้าร่วมประชุมชี้แจงและร่วมโครงการฯ

ด้วยสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็กเยาวชนและครอบครัว(สำนัก4) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ได้ประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีผลการประเมินจาก สมศ. รอบ3 ในระดับที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนและในระดับต้องปรับปรุง ในรายละเอียดตามหนังสือที่แนบมานี้

ในการนี้ทางสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว(สำนัก 4) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงขอความอนุเคราะห์ท้องถิ่นจังหวัดช่วยกรุณาประชาสัมพันธ์ไปยัง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เพื่อพิจารณาเข้าร่วมโครงการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

นางสาว ฐญา บุญภักดี

(นางสาวฐญา บุญภักดี)
ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ผู้ประสานงาน : นางสาวสุตารัตน์ โพนคำหล
โทรศัพท์ : 082-6243177 อีเมลล์ zomosz148@gmail.com
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ
99/8 ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งพญาหลวง เขตสาทร กทม. 10120
โทร +662.343.1500 โทรสาร +662.343.1501
www.thaihealth.or.th

(Handwritten signature)

โครงการพัฒนาระบบและกลไกเพื่อสุขภาพเด็กปฐมวัย

1. ชื่อโครงการ โครงการพัฒนาระบบและกลไกเพื่อสุขภาพเด็กปฐมวัย

2. ผู้รับผิดชอบโครงการ

2.1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ โชติบาง

อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

110 ถนนอินทวิโรส ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์ 0819981300

2.2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.4 สมาคมดับบ้านดับเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ภาคนับสนุน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

4. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

- สถานการณ์เด็กปฐมวัย

จากการสำรวจในปี พ.ศ.2560 พบว่า จำนวนเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 0-5 ปี มีจำนวน 4,223,668 คน ซึ่งแบ่งตามกลุ่มอายุคือ กลุ่มเด็กอายุ 0-1 ปี จำนวน 1,275,227 คน และกลุ่มเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 2,948,441 คน ซึ่งพบประเด็นที่น่าสนใจคือ ในปี พ.ศ. 2557 พบว่า เด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-1 ปี ได้รับการดูแลเบื้องต้นจากครอบครัว แต่ยังคงขาดการส่งเสริมและดูแลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการดูแลเด็กอย่างเหมาะสมตามวัย (ที่มา : ส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง) และพบว่า มีเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 911,111 คน หรือร้อยละ 30 อยู่ในการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่มีแนวทางการพัฒนาเด็กที่มีคุณภาพอย่างชัดเจน เนื่องจากในการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหลายหน่วยงานเข้ามาดูแล ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างดำเนินงานตามแผนงานของตนเอง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนามาตรฐานกลางในการดูแลเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องทุกช่วงวัย ในปี พ.ศ. 2559 พบว่าเด็กอายุ 3-5 ปี ร้อยละ 15.3 ยังไม่ได้เรียนหนังสือเนื่องจากการเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษาและขาดการดูแลที่ดีและมีคุณภาพ (ที่มา : การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2558-2559) การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดตัวชี้วัดให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 และได้กำหนดแผนงานการลงทุนพัฒนาเพิ่มศักยภาพเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษา) โดยมุ่งเน้นการสร้างเด็กปฐมวัยให้เป็นพลเมืองรุ่นใหม่ที่มีพัฒนาการที่สมวัยทั้งทักษะทางสมองและทักษะทางสังคม โดยการส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้สามารถเติบโตเป็นคนดี มีคุณภาพและทำประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม และเป้าหมายของหลายประเทศในปัจจุบัน มุ่งเน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก และแม้แต่ธนาคารโลกยังได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ ที่จะสนับสนุนให้การพัฒนาเด็กทำในลักษณะองค์รวมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม จากการที่เด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่ 0-6 ปีบริบูรณ์นั้นเป็นช่วงอายุที่มีความสำคัญที่สุดและนำไปสู่การพัฒนาได้เต็มศักยภาพ เป็นช่วงที่เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และรับประสบการณ์ใหม่เนื่องจากระบบประสาทและสมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

- การดำเนินงานที่ผ่านมา

โครงการสร้างเสริมศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสุขภาวะเด็กปฐมวัย (Capacity of a community treasures (COACT)) ซึ่งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นคณะทำงานกลางที่ทำหน้าที่เชื่อมประสานการทำงานของคณะทำงานทุกภูมิภาค โดยได้ดำเนินการร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้วยกระบวนการเทียบเคียงความสามารถ (Group benchmarking) เพื่อการพัฒนาระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบก้าวกระโดด ทำให้เกิดศูนย์เรียนรู้ด้านเด็กปฐมวัยที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ใน 15 จังหวัดทั่วประเทศ และสามารถขยายผลไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายอีก 140 แห่ง ซึ่งทำให้เด็กที่อยู่ในความดูแลประมาณ 1,500 คน มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ คือ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กที่เข้าร่วมโครงการมีการจัดการอย่างเป็นระบบตามกระบวนการเทียบเคียงความสามารถ หน่วยงาน องค์กร ชุมชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กปฐมวัยทั้งระบบการบริหารจัดการ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการจัดหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ระบบการดูแลสุขภาพเด็ก และระบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 2) เด็กมีภาวะโภชนาการสมวัยเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 80 มีระบบการดูแลเด็กที่มีภาวะโภชนาการเกินและต่ำกว่าเกณฑ์ มีการจัดเมนูอาหารที่เหมาะสมโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลอย่างต่อเนื่อง 3) เด็กมีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 90 มีระบบส่งต่อ รพ.สต. เพื่อตรวจประเมินพัฒนาการและกระตุ้นเพื่อแก้ไขปัญหาพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ครูผู้ดูแลเด็กดำเนินการส่งเสริมพัฒนาการระหว่างที่เด็กอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อร่วมส่งเสริมพัฒนาการที่บ้าน โดยมีการติดตามตรวจประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มากกว่าร้อยละ 90 5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นศูนย์เรียนรู้และศูนย์เครือข่ายให้ความสำคัญกับการจัดเก็บ วิเคราะห์ และนำใช้ข้อมูลของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อให้เกิดนวัตกรรมพัฒนาในทุกด้าน และ 6) เกิดเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับพื้นที่ ระดับอำเภอและระดับประเทศ

ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ได้ศึกษาวิจัยแล้ว พบว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน โดยอาศัยการทำงานร่วมกันแบบสหวิชาชีพ และมีระบบกลไกหนุนเสริมจากหลายองค์กรตั้งแต่ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาระบบการดูแลเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์และเป็นรูปธรรม ซึ่งศูนย์เรียนรู้ทั้ง 23 ศูนย์ที่ COACT ได้พัฒนาขึ้นจนถึงปัจจุบันได้แก่

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพรหมวิหาร จังหวัดเชียงราย
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเจดีย์แม่ครัว จังหวัดเชียงใหม่
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลวังม่วง จังหวัดลำพูน
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาแก้ว จังหวัดลำปาง
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลศรีสะเกษ จังหวัดน่าน
6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลสวรรคโลกประชาสรรค์ จังหวัดสุโขทัย
7. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาโมง จังหวัดอุดรธานี
8. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ จังหวัดมหาสารคาม
9. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านราชคราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
10. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี
11. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพลับพลา จังหวัดจันทบุรี
12. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
13. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนบ่อนวัวเก่า จังหวัดสงขลา

14. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเชิงทะเล จังหวัดภูเก็ต
15. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
16. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลออนใต้ จังหวัดเชียงใหม่
17. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลโนนสูงเปลือย จังหวัดหนองบัวลำภู
18. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กงิ้วโจทยุทธ จังหวัดนครพนม
19. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา
20. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าชะ จังหวัดนครนายก
21. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม
22. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเราะ จังหวัดนครศรีธรรมราช
23. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังเจริญราษฎร์ จังหวัดสตูล

ซึ่งศูนย์เรียนรู้จะเป็นจุดที่มีการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้เกิดความเชื่อมโยงของระบบการดูแลและการพัฒนาคุณภาพต่อจากครอบครัว ดังนั้นครูควรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดระบบการดูแลเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องได้ ทำให้เกิดการพัฒนาระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพและทำให้เด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการสมวัย มีสติปัญญาที่ดี โดยทางโครงการฯ จะสนับสนุนการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นศูนย์เรียนรู้ให้สามารถยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพ โดยการนิเทศติดตามการขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการองค์ความรู้ การถอดบทเรียนและติดตามการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องต่อไป

● **การพัฒนาโครงการเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย**

โครงการฯ ได้พัฒนาข้อกำหนดด้านกระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งข้อกำหนดด้านกระบวนการมีทั้งหมด 52 ข้อ ข้อกำหนดด้านผลลัพธ์ 30 ข้อ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสามารถพัฒนาระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพภายในระยะเวลา 8 เดือน ซึ่งข้อกำหนดด้านกระบวนการและผลลัพธ์นี้ประกอบไปด้วยระบบหลัก 3 ระบบ คือ 1) ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม 2) ระบบการจัดหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 3) ระบบการดูแลสุขภาพเด็ก และระบบสนับสนุน 2 ระบบ คือ 1) ระบบการบริหารจัดการ และ 2) ระบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ซึ่งข้อกำหนดด้านกระบวนการและผลลัพธ์ทั้งหมดสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2562 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการดูแลพัฒนา การจัดการศึกษา และการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดที่ดูแลเด็กในเวลากลางวันที่สามารถนำไปใช้ประเมินการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกสังกัด เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดบริการและความต่อเนื่องของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดกระบวนการและผลลัพธ์ ดังนี้

- มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการ ข้อ 1.1 และ 1.2 สอดคล้องกับระบบบริการจัดการ ข้อ 1.3 สอดคล้องกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ข้อ 1.5 สอดคล้องกับระบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน
- มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ข้อ 2.1-2.5 สอดคล้องกับระบบการจัดทำหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 2 ปี และสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ข้อ 3.1-3.7 สอดคล้องกับข้อกำหนดด้านผลลัพธ์ในการประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการ

จากผลการดำเนินงานของทุกภูมิภาคได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลางและตะวันตก ภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยมีการดำเนินงานที่ช่วยหนุนเสริมให้การพัฒนามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในแต่

ละกิจกรรม ได้แก่ 1) การจัดเวทีประชุมชี้แจงและวางแผนการดำเนินงาน 2) จัดเวทีบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สมาคมตำบลบ้านดงเมือง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) การจัดการความรู้ 4) การจัดทำข้อเสนอนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพะเด็กปฐมวัย และ 5) การติดตาม ประเมินและหนุนเสริมการทำงานของทุกภูมิภาค นอกจากนั้นคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีการดำเนินการพัฒนาระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายโดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นศูนย์เรียนรู้ในพื้นที่ภาคเหนือเพื่อให้พื้นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายมีการขยายผลการดำเนินงานไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านการประเมิน สมศ. ในระดับที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนาระดับคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ โดยสมัครเข้าร่วมโครงการฯ โดยการดำเนินการพัฒนาตามข้อกำหนดด้านกระบวนการและผลลัพธ์ของโครงการ COACT ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อให้สามารถผ่านการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในระดับดีและดีมาก

ดังนั้นทางโครงการฯ ได้ดำเนินการเพื่อที่จะพัฒนาโครงการความร่วมมือระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อขยายผลการดำเนินงานในการพัฒนาระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องการพัฒนาคุณภาพสมัครเข้าร่วมโครงการจังหวัดละ 13 ศูนย์ฯ รวมทั้งสิ้น 273 ศูนย์ฯ โดยจะหนุนเสริมการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นศูนย์เรียนรู้ให้สามารถยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพ โดยการนิเทศติดตามการขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการองค์ความรู้ การถอดบทเรียนและการอบรมเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะทำให้เกิดการดำเนินการเชื่อมโยงสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัย

5. เป้าหมาย

ชุมชนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการฯ มีศักยภาพในการพัฒนาระบบและกลไกเพื่อสุขภาพะเด็กปฐมวัยโดยการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบก้าวกระโดดเพื่อให้เด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการสมวัย

6. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป้าหมายจำนวน 273 แห่ง ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายจะต้องมีคุณสมบัติในการเข้าร่วมโครงการ คือ 1) ท้องถิ่นและครู/ผู้ดูแลเด็กสมัครใจเข้าร่วมในการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องปรับปรุงหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และ 3) เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร/บริษัทที่ผลิตเหล็กและบุหรี

7. กรอบแนวคิดโครงการ

การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะช่วยยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการดูแลเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้สามารถศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ รวมถึงข้อมูลทุนและศักยภาพของตำบล และเกิดการนำใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ เกิดการทำงานที่เชื่อมกันภายในตำบลและเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการดูแลเด็กปฐมวัย โดยการเสริมสร้างศักยภาพครู/ผู้ดูแลเด็กรวมทั้งฝ่ายบริหารในการดำเนินการโดยเริ่มจากการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้วยกระบวนการ Benchmarking และการเยี่ยม

ชม (Site visit) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นศูนย์เรียนรู้ และนำแนวคิดหรือแนวทางที่ได้มาออกแบบการพัฒนาภายใต้ทุนและศักยภาพที่มี รวมทั้งมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และมีการนิเทศ ติดตาม และเสริมสร้างศักยภาพเป็นระยะอย่างต่อเนื่องจากทีมวิชาการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเครือข่าย รวมทั้งการพัฒนาความร่วมมือในการเป็นศูนย์เรียนรู้อันประกอบด้วย การออกแบบรองรับการเยี่ยมชม วิทยากร สื่อ และกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและยกระดับศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสร้างเครือข่ายการพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีศูนย์เรียนรู้/ศูนย์ต้นแบบเป็นพี่เลี้ยง ผ่านกระบวนการเทียบเคียงความสามารถในการดำเนินงาน (Benchmarking) ทั้งขั้นเตรียม ขั้นก้าวกระโดดและขั้นติดตาม โดยการเสริมสร้างพลังอำนาจที่ได้ทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ โดยเป็นการพัฒนา ส่งเสริม ชี้แนะ ช่วยเหลือ และเพิ่มความสามารถของบุคคลเพื่อทำการเปลี่ยนแปลง ดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาให้บรรลุตามเป้าหมาย การเสริมสร้างพลังอำนาจจึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพที่ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้และผู้รับ โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสอน/การพัฒนาความรู้ ทักษะ การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การพัฒนา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ตั้งแผนภาพ)

ซึ่งทางโครงการฯ ได้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีนิเวศวิทยา (Ecological theory) (Bronfenbrenner, 2014) มาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อม อันประกอบด้วย 5 ระบบ คือ 1) ระบบเล็ก (Micro-system) ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็กปฐมวัย ได้แก่ ครอบครัวและผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ชุมชน เป็นต้น 2) ระบบระหว่างกลาง (Meso-system) เป็นการเชื่อมโยง หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบเล็กด้วยกัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อค่านิยม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับครู 3) ระบบภายนอก (Exo-system) เป็นระบบสภาพแวดล้อมที่ประกอบด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเด็กไม่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรง แต่ก็ยังมีอิทธิพลต่อเด็ก ได้แก่ เครือข่ายครอบครัวและสถานที่ทำงานของพ่อแม่ 4) ระบบใหญ่ (Macro-system) เป็นสิ่งแวดล้อมระดับสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของสังคมในภาพรวม 5) ระบบลำดับเวลา (Chrono-system) ซึ่งมีอิทธิพลเนื่องจากเป็นสภาพแวดล้อมของลำดับเวลา และวิถีทางที่กระทบต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก ได้แก่ ความยากจน พ่อแม่หย่าร้าง และเทคโนโลยี แต่ละระบบเหล่านี้อยู่รอบๆ ตัวเด็ก ที่มีอิทธิพลต่อกันและกัน ขึ้นอยู่กับเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกันด้วยภูมิหลังกรรมพันธุ์ อารมณ์ความรู้สึก และลักษณะพิเศษ ดังนั้นทางโครงการจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาสถานการณ์เด็กปฐมวัยในระดับครัวเรือน พื้นที่เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบการขับเคลื่อนระบบและกลไกในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน

8. ระยะเวลาในการดำเนินงาน

18 เดือน (1 เมษายน 2562 – 30 กันยายน 2563)

9. แผนการดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจงและวางแผนการดำเนินงาน และจัดเวทีบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สมาคมดับบ้านดับเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลักการ การจัดทำบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Agreement (MOU)) เป็นการจัดทำหนังสือหรือสัญญาซึ่งมีข้อความที่ระบุเป็นหลักเกณฑ์หรือวิธีการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติหรือดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่ตกลงหรือตามเงื่อนไขที่กำหนดของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินงาน

- 1) การร่างบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Agreement (MOU)) ในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) การลงนามในแบบบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Agreement (MOU)) ในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย

ช่วงเวลาดำเนินการ: วันที่ 7 มิถุนายน 2562

งบประมาณ: สสส.สนับสนุนค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหารและเอกสารประกอบการประชุมฯ

2. การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบก้าวกระโดด

หลักการ เพื่อประสานและเชิญชวน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายในจังหวัดแต่ต่างตำบลจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียนรู้ เข้าร่วมเป็นเครือข่ายและเพื่อให้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เครือข่ายได้พัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานภายใต้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เรียนรู้

วิธีการดำเนินงาน

- 1) ประชุมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้าใจในรายละเอียดและวัตถุประสงค์โครงการ จำนวน 273 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่มอบหมาย/แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโครงการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่าย
- 3) ประชุมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายเพื่อจัดทำข้อตกลงร่วม (MOU)
- 4) ค้นหาทุนและศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่าย
- 5) จัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายประเมินตนเอง ตามข้อกำหนดด้านกระบวนการและผลลัพธ์ทั้ง 5 ระบบ และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand)
- 6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการและผลลัพธ์ในการพัฒนาระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพัฒนาศักยภาพด้วยหลักสูตรการดูแลเด็กปฐมวัย 4 หลักสูตร (Module) โดยศูนย์เรียนรู้
- 7) จัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายออกแบบแนวทางการพัฒนาแบบก้าวกระโดดทั้ง 5 ระบบและมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วย Flow chart
- 8) สร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรของศูนย์เครือข่ายเกี่ยวกับการออกแบบแนวทางการพัฒนาแบบก้าวกระโดดทั้ง 5 ระบบ
- 9) ดำเนินการตามแผนการพัฒนาทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ทั้ง 5 ระบบ
- 10) ประเมินผลการดำเนินงานและทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมด เพื่อสรุปบทเรียน

ช่วงเวลาดำเนินการ: มิถุนายน – กรกฎาคม 2562

งบประมาณ: สสส.สนับสนุนค่าที่พัก ค่าอาหารและเอกสารประกอบการประชุมฯ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนค่าเดินทาง

3. การติดตามและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

หลักการ การติดตามอย่างต่อเนื่องมีผลทำให้การดำเนินงานมีการประเมินผลและปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่ดี

วิธีการดำเนินงาน

- 1) การประชุมติดตามและประเมินผลในระยะ 3 เดือนแรก
- 2) การประชุมติดตามและประเมินผลและลงติดตามในพื้นที่ในระยะ 6 เดือน
- 3) การประชุมติดตามและประเมินผลและลงติดตามในพื้นที่ในระยะ 9 เดือน

ช่วงเวลาดำเนินการ: ครั้งที่ 1 เดือนกันยายน 2562

ครั้งที่ 2 เดือนธันวาคม 2562

ครั้งที่ 3 เดือนมีนาคม 2563

งบประมาณ: สสส.สนับสนุน

4. การถอดบทเรียน

หลักการ การทำงานของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ย่อมทำให้เกิดความรู้จากการปฏิบัติมากมาย ดังนั้นจึงควรมีการจัดการความรู้เหล่านั้นให้เป็นระบบ ด้วยการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) ของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบันทึก กระบวนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

วิธีการดำเนินงาน

- 1) ประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ อปท. และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อจัดตั้งคณะทำงานและให้ทราบถึงกระบวนการถอดบทเรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายของการถอดบทเรียนเพื่อให้ได้นวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่าย
- 3) ออกแบบการถอดบทเรียนรวมทั้งกระบวนการดำเนินการ การบันทึกข้อมูลความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ทำงานด้านต่าง ๆ
- 4) จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายระดับภาค 1 ครั้ง

ช่วงเวลาดำเนินการ: เดือนมิถุนายน 2563

งบประมาณ: สสส.สนับสนุนค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหารและเอกสารประกอบการประชุมฯ

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนานโยบายสาธารณะ

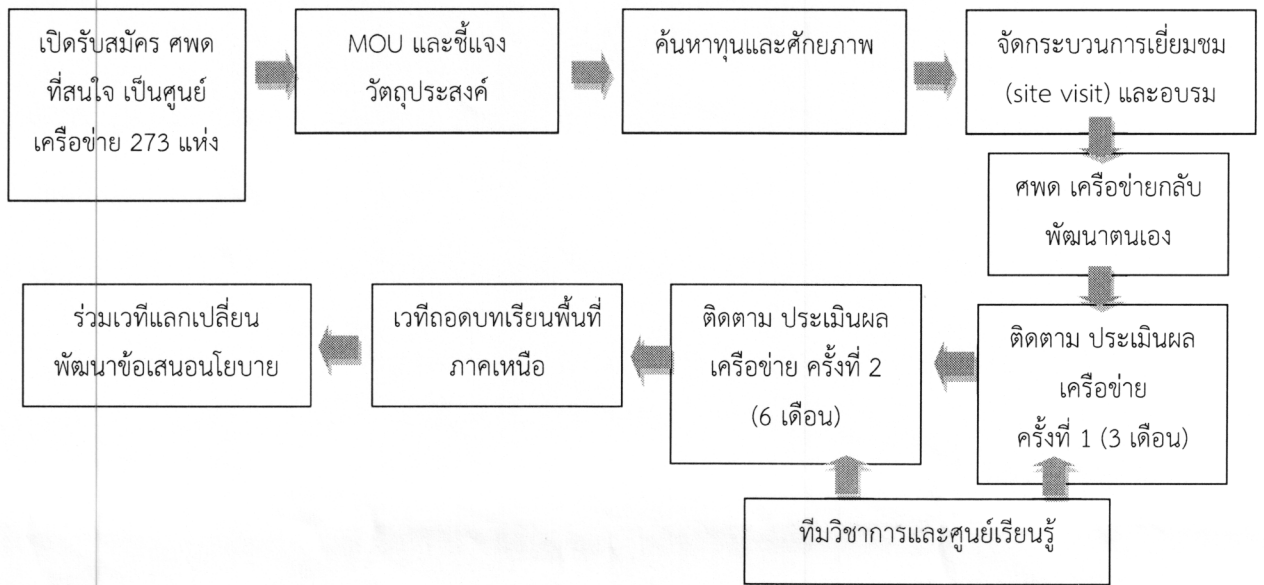
หลักการ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการจัดการความรู้ของแต่ละ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่าย อันจะทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องและสรุปบทเรียนเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะ

วิธีการดำเนินงาน

- 1) ร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะภายในจังหวัด 1 ครั้ง/ปี
- 2) ร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะในเวทีประเทศ 1 ครั้ง/ปี

ช่วงเวลาดำเนินการ: เดือนมิถุนายน 2563

งบประมาณ: สสส.สนับสนุนค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหารและเอกสารประกอบการประชุมฯ

แผนภาพ กระบวนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่าย

แบบตอบรับ

เข้าร่วมโครงการ “การพัฒนาระบบและกลไกเพื่อสุขภาวะเด็กปฐมวัย”

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว..... นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

ชื่อหน่วยงาน.....

ที่อยู่.....

ประสงค์เข้าร่วมโครงการเนื่องจาก.....

ไม่ประสงค์เข้าร่วมโครงการเนื่องจาก.....

กรุณาใส่ลำดับประเด็นที่ต้องการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังต่อไปนี้

..... ระบบที่ 1 ระบบการบริหารจัดการ

..... ระบบที่ 2 ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

..... ระบบที่ 3 การจัดทำหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

..... ระบบที่ 4 ระบบการดูแลสุขภาพเด็ก

..... ระบบที่ 5 ระบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

ลายมือชื่อ

.....

(.....)

ตำแหน่ง

วันที่.....

กรุณาส่งแบบตอบรับภายในวันที่ 15 มิถุนายน 2562

ผู้ประสานงาน : นายจรัสศักดิ์ รูปโอ , โทรศัพท์มือถือ : 085-8896848, อีเมล : sak4910@hotmail.com

ที่อยู่ : สยามคณดัดบ้านดัดเมือง

เลขที่ 113/35 หมู่ที่ 12 ซอยตลาดอาทิตย์ ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160